

Inspektion af Blegdamsvejens Fængsel den 15. december 2011

ENDELIG

Dok.nr. 12/00461-10/PH

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	3
2.	Generelt	4
3.	Bygningsmæssige forhold	4
	3.1. Celler	5
	3.2. Observationscelle	6
	3.3. Besøgslokaler	7
	3.4. Fælleslokaler mv.	8
	3.5. Gårdtursareal.....	9
4.	Beskæftigelse	10
	4.1. Arbejde	11
	4.2. Undervisning og anden godkendt aktivitet	12
5.	Fritid og fællesskab.....	13
6.	Samtale med talsmændene.....	15
	6.1. Fællesskab	15
	6.2. Fællesarrangementer på gårdtursarealet.....	16
	6.3. Mere gårdtur	17
	6.4. Forplejning	18
	6.4.1. Nyt kostkoncept	18
	6.4.2. Alternativ mad/mad udefra	19
	6.5. Flytning til 1. etage	24
	6.6. Telefonering.....	25
	6.6.1. Telefonordningen.....	25
	6.6.2. Telefonisk kontakt med advokater.....	26
7.	Andre forhold	28
	7.1. Begrænsede besøgsmuligheder	28
	Opfølgning	29
	Underretning	29

1. Indledning

Som led i Folketingets Ombudsmands almindelige inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand, som ændret ved lov nr. 502 af 12. juni 2009) foretog ombudsmanden den 15. december 2011 inspektion af Københavns Fængsler, Blegdamsvejens Fængsel.

Ombudsmanden har en gang tidligere – i 1993 – foretaget inspektion af Blegdamsvejens Fængsel. Det skete som led i ombudsmandens inspektion dengang af Københavns Fængsler. Rapport om inspektionen af Københavns Fængsler i 1993 er optrykt i Folketingets Ombudsmands beretning for 1994, s. 464, og opfølgingsrapporter er optrykt i beretningerne for efterfølgende år.

Inspektionen den 15. december 2011 af Blegdamsvejens Fængsel bestod af samtaler med ledelsen og to personalerepræsentanter, en samtale med den daværende talsmand og den daværende talsmandssuppleant om generelle forhold og besigtigelse af fængslet. Den dengang kommende nye vicefængselsinspektør deltog også i inspektionen.

De indsatte fik ved opslag før inspektionen mulighed for at få en samtale. Ombudsmanden havde samtale med en enkelt indsat.

De forhold, som talsmanden og talsmandssuppleanten bragte frem under samtalerne, forelagde ombudsmanden samme dag for ledelsen, og i breve af 29. december 2011 til talsmanden og talsmandssuppleanten fulgte ombudsmanden op herpå. I forlængelse heraf modtog ombudsmanden et brev af 24. januar 2012 fra talsmanden og talsmandssuppleanten, som ombudsmanden besvarede i brev af 30. januar 2012. Københavns Fængsler fik kopi af brevene af 29. december 2011 og 30. januar 2012 og blev bedt om tilbagemelding om nogle forhold. En sådan tilbagemelding modtog jeg ved kopi af et brev af 29. februar 2012 fra Københavns Fængsler til talsmændene og i brev af 23. juli 2012 fra Københavns Fængsler til mig.

Nogle af de punkter, som talsmændene rejste, blev afsluttet i brevet af 29. december 2011 til dem. De øvrige punkter er medtaget nedenfor.

Forud for inspektionen modtog ombudsmanden skriftligt materiale fra Københavns Fængsler om Blegdamsvejens Fængsel, herunder en ny fælles husorden for Blegdamsvejens Fængsel og Vestre Fængsel, der var udfærdiget i november 2011.

Under inspektionen afleverede ombudsmanden en skriftlig anmodning om at låne akterne i de seneste 10 sager, hvori fængslet havde truffet afgørelse om disciplinærstraf før den 11. november 2011 (varslingstidspunktet). Disse sager blev udleveret senere samme dag. Sagerne er ikke gennemgået nærmere i denne rapport, men vil i stedet indgå i en generel sag om behandlingen af disciplinærsager i arresthusene.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Københavns Fængsler og Direktoratet for Kriminalforsorgen, for at myndighederne kunne få lejlighed til at komme med eventuelle yderligere bemærkninger om faktiske forhold, der er beskrevet i rapporten. Jeg har modtaget et brev af 22. oktober 2012 fra Københavns Fængsler med enkelte sådanne bemærkninger, der er indarbejdet i denne rapport. Jeg har ikke modtaget bemærkninger fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.

2. Generelt

Blegdamsvejens Fængsel er et arresthus og en del af Københavns Fængsler. Fængslet er nærmere bestemt (efter en ændring af strukturen i 2007) en del af Københavns Fængsler afdeling 2, der foruden Blegdamsvejens Fængsel består af Vestfløjen og Vestre Hospital på Vestre Fængsel. Afdeling 2 ledes af en afdelingsleder. En områdeleder, der bistås af en overvagtimester, er daglig leder af Blegdamsvejens Fængsel.

Blegdamsvejens Fængsel har plads til 91 indsatte og modtager mandlige indsatte fra Københavnsområdet.

3. Bygningsmæssige forhold

Blegdamsvejens Fængsel er bygget og taget i brug i 1848 og er det ældste danske fængsel (arresthus), der stadig benyttes. Fængslet er siden udvidet, ombygget og moderniseret. Siden ombudsmandens inspektion i 1993 er der sket en betydelig generel modernisering og vedligeholdelse af bygningen. Som det fremgår af rapporten og opfølgingsrapporterne fra den tidligere inspektion, blev der i slutningen af 1990'erne monteret nye vinduer i fængslet. I 2008 blev der opført en ny besøgsafdeling.

Fængslet rummer fire etager, herunder en kælderetage, og er panoptisk opbygget. Alle cellerne er enkeltceller, der er fordelt på de tre etager over kælderetagen.

Ud over cellerne rummer bygningen bl.a. undervisningslokaler, kondirum, keramikværksted, besøgslokaler, fællesskabsrum, kirke/bederum og en lille købmandsbutik, som fængslet selv driver. Der er desuden et gårdtursareal.

I den ene ende på 2. og 3. etage er der en trappe i midten med gangareal på begge sider. På begge sider af gangarealet ligger der celler. Mellem etagerne er der udspændt et grovmasket net.

Ombudsmanden så under inspektionen det meste af fængslet, men det er ikke alle lokaliteter, der er beskrevet nedenfor. Om de fysiske rammer henviser jeg også til rapporten om inspektionen i 1993, der som tidligere nævnt er optaget i Folketingets Ombudsmands beretning for 1994, s. 469 ff.

Af en rapport om et bygningssyn på Blegdamsvejens Fængsel den 13. oktober 2011, som Københavns Fængsler sendte før inspektionen, fremgår det, at fængslet på det tidspunkt var i færd med at istandsætte elektriske installationer i cellerne. Med hensyn til den del af fængslet, der anvendes til indsatte, er i rapporten anført følgende:

”Generelt er bygningsmassen og det omgivende terræn i rimelig god stand. Indvendige overflader i fængselsbygningen er løbende vedligeholdt og i god stand”

Det var også ombudsmandens indtryk under inspektionen, at Blegdamsvejens Fængsel generelt set var i en god vedligeholdelsesmæssig stand.

3.1. Celler

Cellerne er som allerede nævnt fordelt på tre etager. Under inspektionen besigtigede ombudsmanden celle 27, som ombudsmanden forstod, var repræsentativ for cellerne i fængslet. Cellen er forholdsvis smal og indeholdt en gammel vægophængt briks og nyere møblement samt et køleskab (på hjul). Det blev oplyst, at enkelte celler er bredere, og at der enkelte steder er en briks i stedet for den vægophængte seng. Det blev samtidig oplyst, at de indsatte generelt er glade for jernsengen på væggen.

Der er også toilet og håndvask, kun med koldt vand, i cellen.

Som nævnt har fængslet fået nye vinduer siden sidste inspektion. Vinduet er tredelt med et stort vinduesparti for oven og et todelt vinduesparti forneden. Foran de to nederste ruder er der gitre og skodder/låger, der kan låses og tages af. Udvendigt er der tremmer for vinduerne.

På Københavns Fængslers hjemmeside, www.kf3w.dk, er der billeder fra bl.a. Blegdamsvejens Fængsel, herunder et billede af en celle i dette fængsel.

3.2. Observationscelle

Fængslet har (nu) en observationscelle, der ligger i stueetagen. Vinduet i cellen er af samme type som i cellerne med et stort vinduesparti for oven og et todelt vinduesparti forneden, men i observationscellen var der både gitter for de to nederste ruder og den øverste rude. Skodderne for de nederste vinduer var låste.

I væggen under loftet er der indbygget et gitter med brede lameller. Bag gitteret er der et net. I væggen var der et hul efter en afmonteret radiator.

Møblementet bestod af et bord og en bænk, der er fastgjort til henholdsvis væggen og gulvet. På inspektionstidspunktet var der ingen briks i cellen. Det blev oplyst, at indsatte får udleveret en madras til gulvet.

Af Justitsministeriets bekendtgørelse om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle mv., i fængsler og arresthuse, nu bekendtgørelse nr. 283 af 26. marts 2012, fremgår det, at anbringelse i observationscelle kun kan ske i en celle, der er godkendt som observationscelle af Direktoratet for Kriminalforsorgen (§ 17, stk. 1). Der er ikke i bekendtgørelsen fastsat nærmere regler om observationscellers indretning og udstyr, men der er sådanne retningslinjer i en indstilling om sikringsceller og observationsceller, som en arbejdsgruppe om anvendelse af sikringscelle i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse afgav i november 1992. Heri er bl.a. anført følgende:

”6.5.2. Observationsceller

Indretning af observationsceller bør tage udgangspunkt i en almindelig celle og dennes indretning, men med de begrænsninger, der følger af cellens særlige anvendelse.

Cellernes inventar begrænses til en fastspændt vægbriks og et møbel bestående af bord og stol, der fastspændes til gulvet for at minimere risikoen for skader på indsatte og personale.

Celledøren forsynes med en observationsrude af panserglas.

Belysningen i cellen bør give mulighed for en hensigtsmæssig observation, og der bør være mulighed for lysdæmpning udefra.

Der henvises i øvrigt til bilag 6 om observationscellernes indretning.”

I sagen om ombudsmandens inspektion af Statsfængslet ved Horserød i december 2003 har direktoratet oplyst, at direktoratet ved godkendelse af observationsceller fortsat følger retningslinjerne i denne indstilling, og at observationsceller således skal være indrettet i overensstemmelse med bilag 6 til indstillingen om sikringsceller og observationsceller, medmindre direktoratet dispenserer herfra.

Jeg går ud fra, at observationscellen i Blegdamsvejens Fængsel er blevet godkendt af direktoratet, og jeg beder om at få oplyst under hvilke eventuelle betingelser det er sket, herunder om der er dispenseret fra kravet om en fastspændt briks.

Observationsceller bør være indrettet, så der ikke er forhold, der kan indebære en sikkerhedsmæssig risiko for de indsatte, herunder genstande, som det er muligt at fastgøre noget i med henblik på selvmord eller selvbeskadigelse.

Med hensyn til gitre har Rigspolitiet for så vidt angår detentioner tilkendegivet, at den maksimalt tilladte hulstørrelse er 4 mm. Jeg kan henvise til gengivelsen heraf i pkt. 2.3.2 i rapporten af 17. december 2010 om ombudsmandens inspektion af Arresthuset i Århus.

Under besigtigelsen af observationscellen i Blegdamsvejens Fængsel blev hulstørrelsen i gitteret for det øverste vindue ikke målt. (Jeg går ud fra, at skodderne for de to nederste ruder altid er låst, når der opholder sig indsatte i cellen).

Jeg går ud fra, at Københavns Fængsler har sikret eller vil sikre, at der ikke er forhold, der kan udgøre en sikkerhedsmæssig risiko for de indsatte.

3.3. Besøgslokaler

Som allerede nævnt fik Blegdamsvejens Fængsel en ny besøgsafdeling i 2008.

Afdelingen består af fire besøgsrum, heraf tre med tilhørende toilet, og et fælles forrum. Tre af besøgslokalerne har egen gårdhave med trådhegn og havemøbler, som

de indsatte frit kan benytte under besøg. Det var ikke muligt også at etablere en gårdhave til det sidste lokale.

Det ene lokale – som ombudsmandens samtaler med ledelsen og talsmændene mfl. fandt sted i – er lidt større end de andre lokaler.

Lokalerne er indrettet med kriminalforsorgens eget standardmøblement. Der er desuden tv i lokalerne og legetøj til rådighed for besøgende børn. Lokalerne er udsmykkede, og der er løse tæpper på gulvene. Billederne på Københavns Fængsels hjemmeside fra Blegdamsvejens Fængsel omfatter også to billeder af det store besøgsrum.

På tidspunktet for inspektionen var der pyntet op til jul på besøgsafdelingen. Pynten er indkøbt af midler, der er bevilget hertil fra forskellige fonde.

Kondomer og lagener blev ikke opbevaret i selve besøgsrummene, men i forrummet.

Af Direktoratet for Kriminalforsorgens brev af 5. november 2004 til kriminalforsorgens institutioner om forbedring af besøgsforholdene fremgår det, at besøgslokaler skal være indrettet med et skab med kondomer og engangslagener. Dette er også indgået i mange af de rapporter, som Folketingets Ombudsmand har udarbejdet om kriminalforsorgens institutioner.

På denne baggrund går jeg ud fra, at der opsættes et skab eller lignende til lagener og kondomer inde i selve besøgsrummene, så indsatte og deres besøgende har adgang til dette (i alle tilfælde) uden kontakt til personalet. For god ordens skyld bemærker jeg, at ombudsmanden i mange arresthuse har noteret sig, at det er muligt at gøre lagener og kondomer tilgængelige på en diskret måde, så hensynet til de børn, der også er til stede i besøgsrummene, varetages.

3.4. Fælleslokaler mv.

I kælderens er der bl.a. undervisningslokaler, keramikværksted, vaskeri, fritidsrum samt kirke- og bederum.

Kælderen var blevet renoveret efter vandskade i forbindelse med skybruddet i bl.a. København i juli 2011. Der var lagt et helt nyt trægulv i kirkerummet. Det blev oplyst, at der ikke kunne lægges et flisegulv på det eksisterende underlag.

På 3. sal er der pc-rum, undervisningslokaler, køkken, bibliotek og kondirum. I kondirummet var der opsat vejledninger på væggen i brugen af redskaberne.

Under besigtigelsen af det ene undervisningslokale blev det oplyst, at akustikken er meget dårlig i lokalet, og at det efter fængslets opfattelse betyder, at nogle indsatte falder fra undervisningen. Fængslet havde foretaget undersøgelser og søgt at løse problemet, men uden held.

Jeg har noteret mig, at fængslet har undersøgt mulighederne for at løse det nævnte problem.

Under besigtigelsen af det andet undervisningslokale, hvor der er opsat et smart-board, blev det oplyst, at det ikke måtte benyttes med lærernes egne pc'er, men at der skal medbringes USB-stik. Fængslet havde rejst dette spørgsmål over for direktoratet.

I stuetagen er der en købmandsbutik/kiosk. Købehavns Fængsler driver selv sine købmandsbutikker. Vestre Fængsel køber også ind til butikken i Blegdamsvejens Fængsel. Siden 1. april 2011 er butikshandlen foregået kontantløst. De indsatte kan se priserne på det interne tekst-tv, som Købehavns Fængsler har etableret. Under inspektionen fik ombudsmanden udleveret en oversigt over butikkens varer med angivelse af priser. Jeg går ud fra, at det er samme oversigt, der ligger på fængslets interne tv-kanal.

3.5. Gårdtursareal

Gårdtursarealet er, som det også fremgår af rapporten fra sidste inspektion af Blegdamsvejens Fængsel, et rektangulært areal, der er belagt med fliser og beton. Der er billeder af gården på Københavns Fængsler's hjemmeside. Der er kameraovervågning af arealet. Det blev oplyst, at der kommer en del stoffer ind på arealet.

Belægningen var ujævn som følge af, at nogle betonplader/fliser var sunket. Under ombudsmandens samtale med talsmændene nævnte de også den ujævne belægning på gårdtursarealet, og de oplyste, at indsatte var kommet til skade på arealet som følge heraf. De oplyste også, at de havde fået at vide, at der ikke var penge til at gøre noget ved det for tiden. Det undrede de sig over, da der havde været penge til at renovere kælderen efter skybruddet i sommeren 2011.

Ombudsmanden nævnte over for talsmændene under samtalen, at spørgsmålet om det ujævne areal var medtaget i rapporten om det seneste bygningssyn af Blegdamsvejens Fængsel, der som oplyst ovenfor fandt sted den 13. oktober 2011. Det fremgår af denne rapport, at der i 2012 ville ske opretning af de betonplader, der var sunket. Det er også nævnt i rapporten, at der havde været personskader.

Under ombudsmandens efterfølgende besigtigelse af gårdtursarealet blev det oplyst, at det endnu ikke var helt klart, hvilket arbejde der skulle udføres, men noget ville der ske. Da der kun er jord under betonpladerne, er der nemlig risiko for, at betonpladerne vil forskubbe sig igen, hvis de bare rettes op. Hvad der ville ske, afhang også af de økonomiske forhold.

Som bebudet i ombudsmandens svar til talsmændene, som Københavns Fængsler modtog kopi af, beder jeg om at få oplyst, hvad der videre er sket vedrørende dette forhold.

4. Beskæftigelse

De indsatte i arresthusene har ikke beskæftigelsespligt, men skal tilbydes beskæftigelse. Det gælder både afsonere og varetægtsarrestanter, jf. § 1, stk. 2, og § 2, stk. 1, i beskæftigelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 382 af 26. marts 2012 om beskæftigelse mv. af de indsatte i kriminalforsorgens institutioner).

De indsatte kan beskæftiges med enten arbejde, undervisning eller anden godkendt aktivitet, herunder forbehandling og programvirksomhed.

Det blev under inspektionen oplyst, at alle indsatte får tilbud om beskæftigelse. Indsatte, der ikke ønsker at tage imod beskæftigelse, bliver spurgt om årsagen hertil.

Det blev desuden oplyst, at beskæftigelsesområdet var blevet opgraderet ca. to år forud for inspektionen. Det skete i forbindelse med, at Blegdamsvejens Fængsel fik ansat egen beskæftigelsesleder.

På inspektionstidspunktet var socialrådgiverfunktionen og behandling desuden ved at blive lagt ind under beskæftigelsen. Det skulle ske fra 2012. Af Københavns Fængslers organisationsprogram (juni 2012) fremgår det, at fængslet har en kompetenceudviklingsafdeling, hvorunder der hører et socialfagligt afsnit, et behandlingsafsnit, et produktionsafsnit og et skoleafsnit.

4.1. Arbejde

Fængslet har ingen værksteder, men de indsatte kan være beskæftiget som (køkken) gangmænd, i vaskeriet, på biblioteket, med renovering eller med celloarbejde. Ca. 15 indsatte kan være beskæftiget uden for cellerne, heraf 6 indsatte som gangmænd (2 på hver etage).

De indsatte kan ikke søge de enkelte arbejdspladser, men vælges ud. Det blev oplyst, at der er rift om arbejdet, men at der også er indsatte, der ikke ønsker at arbejde.

Det er beskæftigelseslederen på Københavns Fængsler, der står for at skaffe ordre til fængslet. Ligesom i mange af kriminalforsorgens øvrige institutioner er der sket en nedgang i ordretilgangen. Fængslet har derfor fundet andre aktiviteter, som de indsatte kan beskæftige sig med. Sammen med Statsfængslet ved Horserød og i samarbejde med Censa (Center for Samfundsansvar, der hører under Erhvervsstyrelsen) og Dansk Mode og Tekstil har Københavns Fængsler startet en egenproduktion under navnet "Made by prisoners". Der er tale om et idéudviklende samarbejde mellem indsatte og forskellige virksomheder samt organisationer, hvor de indsatte producerer håndlavede, kreative produkter til samarbejdspartnerne. Konceptet er omtalt bl.a. på hjemmesiden www.madebyprisoners.com. Blandt de ting, som de indsatte har lavet, er pomponer, kunsthåndværk, pyntegenstande, smykker, postkort mv. Fængslet forventede desuden i foråret 2012 at begynde en produktion af individuelt malede tasker, hvorpå der står "Made by prisoners". Der er tale om et projekt, der skulle lanceres i hele verden. På inspektionstidspunktet håbede Blegdamsvejens Fængsel også på at få en produktion af genbrugspapirposer, som dengang var sat i gang i Vestre Fængsel.

Der henvises også til hjemmesiderne www.gocsr.dk og www.samfundsansvar.dk. CSR er en forkortelse for corporate social responsibility og er virksomheders sociale ansvar eller samfundsansvar. Virksomheders samfundsansvar handler om, at virksomheder frivilligt bidrager til at løse nationale og globale udfordringer og tager ansvar for den sociale, miljømæssige og økonomiske udvikling. GoCSR er et online værktøj, som virksomheder kan benytte til at finde områder, der både skaber værdi for virksomheden og samfundet samt engagerer medarbejderne. GoCSR er udviklet i et samarbejde mellem Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (pr. 1. januar 2012 Erhvervsstyrelsen) og Dansk Mode og Tekstil.

Under inspektionen blev det oplyst, at fængslet har en god egenproduktion, men at det kniber med afsætning af produkterne. Salg af produkterne sker gennem samarbejdspartnerne, under kulturnatten og på julemarkeder mv. Overskud går til godgø-

rende, sociale formål. Bl.a. har der været indkøbt legetøj til fængslets besøgsafdeling. Af en nyhed på Københavns Fængsleres egen hjemmeside, www.kf3w.dk, fremgår det, at overskuddet ved salg på kulturnatten i 2011, der var på i alt 1.700 kr., skulle gå til forbedring af de indsatte vilkår.

4.2. Undervisning og anden godkendt aktivitet

På inspektionstidspunktet var 58 indsatte tilmeldt undervisning på deltid. De indsatte kan (efter nogen tid) have fuldt skema, der omfatter 10 dobbelttimer om ugen.

Der undervises normalt mellem 4-8 indsatte sammen. I enkelte fag kan der dog være op til 12 indsatte sammen.

Undervisningen omfatter kreative, boglige og fysiske fag i en nogenlunde ligelig fordeling. Som det fremgår af den bygningsmæssige gennemgang ovenfor, har Blegdamsvejens Fængsel et keramikværksted, og keramik udbydes som et kreativt skolefag.

Der afvikles også forskellige kurser, f.eks. førstehjælpskurser og kurser om hygiejne.

Desuden arbejdede fængslet på at få AMU-kurser. Det blev i den forbindelse oplyst, at der var en lovændring på vej på dette område. Af kriminalforsorgens årsrapport for 2011 fremgår det, at mulighederne for at tage en AMU-uddannelse under afsoning har været i fokus i 2011, og at der er et frugtbart samarbejde i gang med Ministeriet for Børn og Undervisning for at få lovgrundlaget og økonomien helt på plads.

Ud over almindelig undervisning afvikles der også hvert år sommerskole, der er et særligt projektorienteret forløb af tre ugers varighed.

Spørgsmålet om muligheden for de indsatte i Blegdamsvejens Fængsel for at deltage i behandling eller programmer blev ikke drøftet nærmere under inspektionen. På Københavns Fængsleres hjemmeside er der oplysning om, hvilke muligheder der er for at deltage i behandling i dette fængsel. I den fælles husorden er det oplyst, at der ligger brochurer eller hænger opslag om de forskellige tilbud på alle afdelinger/etager, og at de indsatte kan kontakte socialrådgiverne eller personalet på afdelingerne for nærmere oplysninger om de forskellige tilbud. I brevet af 22. oktober 2012 har Københavns Fængsler oplyst, at de indsatte på Blegdamsvejens Fængsel har samme muligheder som de indsatte på Vestre Fængsel for som godkendt aktivitet at deltage i henholdsvis "Projekt Over Muren" (der er et samarbejde mellem Københavns Kommune og Kø-

benhavns Fængsler om behandling af indsatte i Købehavns Fængsler, der har et misbrug) og "Anger Management"

5. Fritid og fællesskab

Om fællesskab blev det oplyst, at det foregår etagevis, bortset fra fællesskab mellem indsatte i arbejdsdriften (som dog stort set alle er på samme etage). Cellefællesskab kan ske med maksimalt tre medindsatte fra kl. 17.45 til 19.45.

Indsatte, der ikke arbejder eller modtager undervisning i fængslet, har desuden mulighed for fællesskab om morgenen på cellen samme med maksimalt tre andre indsatte.

Som det fremgår af den bygningsmæssige gennemgang ovenfor, har Blegdamsvejens Fængsel et kondirum. Ifølge den fælles husordenen for Vestre Fængsel og Blegdamsvejens Fængsel, der som tidligere nævnt er udfærdiget i november 2011, må der i kondirummet være 3-4 indsatte ad gangen afhængig af rummets størrelse. Under inspektionen af Blegdamsvejens Fængsel blev det oplyst, at der må være 4 indsatte ad gangen i kondirummet. Indsatte, der ønsker at benytte kondilokalet, skal tilmelde sig hos personalet.

Ifølge dagligdagsprogrammer for henholdsvis 1. etage og 2. og 3. etage på Blegdamsvejens Fængsel fra juni 2010 er det muligt at benytte kondirummet alle ugens dage for alle etager i et tidsrum af 45 minutter. 1. etage har desuden adgang til kondirummet om morgenen i et tidsrum af 60 minutter. Som udgangspunkt foregår benyttelsen etagevis, men dette udgangspunkt kan fraviges, hvis der ikke er fyldt op.

Af et referat af et møde med talsmanden den 28. oktober 2011 fremgår det (imidlertid), at der ikke er mulighed for at benytte kondirummet på butiksdage. Det er samtidig angivet, at det på det pågældende tidspunkt blev vurderet, at der var nok konditider til alle i forhold til antallet af indsatte.

Jeg har noteret mig, at de tider, der er til rådighed til benyttelse af kondirummet, skønnes tilstrækkelige til at dække de indsattes behov for at benytte kondirummet.

Jeg går ud fra, at "butiksdage" kun sigter til det tidsrum, hvor købmandsbutikken er åben, hvilket den ifølge dagsprogrammerne er mandag og torsdag formiddag. Jeg går med andre ord ud fra, at kondirummet er åbent om aftenen (også) disse to dage.

Hvis der er uoverensstemmelse mellem det anførte i dagsprogrammet (for 1. etage) og de faktiske forhold, går jeg ud fra, at oplysningerne i dagsprogrammet vil blive rettet, så de svarer til de faktiske forhold.

I den fælles husorden er det i forlængelse af oplysningen om anvendelse af kondirum nævnt, at der i ugens løb også kan være andre fritidsaktiviteter, og at det fremgår af dagligdagsprogrammet for de enkelte afdelinger, hvilke aktiviteter der er tale om. Bortset fra kondi og kirke på søn- og helligdage er der ikke nævnt aktiviteter i dagligdagsprogrammerne for Blegdamsvejens Fængsel.

Under inspektionen blev det oplyst, at der er to timers lørdagssport for de indsatte, der er i arbejdsdriften. Fængslet har et samarbejde med HOF (Hovedstadens Oplysningsforbund) om aktiviteter. Fængslet anvender både egne instruktører/lærere og instruktører udefra, og aktiviteterne foregår enten i kælderens eller ude. Som eksempler på aktiviteter blev nævnt fodbold og basketball. Fængslet ville dog også prøve andre aktiviteter, f.eks. kinesisk håndbold.

Det blev desuden oplyst, at Blegdamsvejens Fængsel havde 20 stepbænke, puls-ure og et antal trænings-cd'er, som målmanden Karim ZaZa har indspillet. Det var hensigten, at de indsatte skulle kunne låne dette til træning i egen celle i fritiden. På inspektionstidspunktet var det dog endnu ikke muligt at træne i cellen i fritiden, men kun i arbejdstiden en gang om ugen.

Det blev også oplyst, at der har været aktiviteter som madlavning og bordtennis i fængslet. De bygningsmæssige rammer og personaleressourcerne sætter imidlertid en grænse for, hvilke aktiviteter fængslet kan tilbyde de indsatte.

Af husordenen fremgår det desuden, at de indsatte kan låne en spillekonsol/Play-Station 2.

Talsmændene mente ikke, at fængslet lever op til de regler, som Direktoratet for Kriminalforsorgen har fastsat om fællesskab mellem de indsatte. Jeg henviser til pkt. 6.1 nedenfor.

6. Samtale med talsmændene

6.1. Fællesskab

Talsmændene mente ikke, at fængslet lever op til reglerne i Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse om fællesskab (dengang bekendtgørelse nr. 147 af 28. december 2008, der nu er afløst af bekendtgørelse nr. 281 af 26. marts 2012). De sigtede til bestemmelserne i bekendtgørelsens §§ 10 og 11 (nu §§ 11 og 12). Efter førstnævnte bestemmelse skal et arresthus i det omfang, der er bygningsmæssige muligheder herfor, indrette fællesskabsrum mv., hvor indsatte kan have fællesskab. Efter sidstnævnte bestemmelse kan indsatte – hvis der i arresthuset er etableret fællesskabsrum eller er etableret mulighed for fritidsaktiviteter på gangarealer og lignende – få adgang hertil i fritiden i det omfang det under hensyn til forholdene i den enkelte institution skønnes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Talsmændene oplyste, at fællesskabsrummet i kælderens ikke må bruges af de indsatte i fritiden. Ombudsmanden så efterfølgende dette rum, der er det fællesskabs- og kirkerum, der blev renoveret efter vandskade under skybruddet i bl.a. København den 2. juli 2011, jf. pkt. 3.4.

Talsmændene oplyste desuden, at der tidligere havde været mulighed for aktiviteter på gangen på 1. etage. De var bekendt med, at der tidligere havde været en fritidscafé.

Desuden nævnte de, at det navnlig er i weekenden, at de indsatte savner aktiviteter i fællesskab. De kunne f.eks. godt tænke sig, at det blev muligt at bruge kælderen efter gudstjeneste om søndagen til f.eks. bordtennis.

Under den afsluttende samtale bekræftede ledelsen, at de indsatte (normalt) ikke må bruge kælderen i fritiden. Dog er der (som nævnt) lørdagssport for de indsatte, der har arbejde i fængslet. Ledelsen oplyste, at den manglende adgang til kælderen i fritiden skyldes, at der ikke er personaleressourcer til at føre det opsyn, der er en forudsætning for at bruge kælderen til fællesskab.

Ledelsen oplyste desuden, at det areal på gangen på 1. etage, der tidligere blev brugt til fritidsaktiviteter (café), er det areal, hvor der nu er købmandsbutik.

I det opfølgende brev til talsmændene nævnte ombudsmanden, at spørgsmålet om fællesskab, herunder i fritiden, ville indgå i rapporten om inspektionen.

Der er, som det fremgår, fællesskabslokaler til rådighed i Blegdamsvejens Fængsel, men de indsatte kan normalt ikke få adgang til fællesskabslokalet i kælderens ud over til lørdagssport for indsatte i beskæftigelsen og til kirke på søn- og helligdage. Jeg har noteret mig det oplyste under inspektionen om, at den manglende adgang hertil skyldes, at der ikke er personaleresourcer til at føre opsyn med de indsatte.

Fra sagen om ombudsmandens inspektion af Statsfængslet Midtjylland, Fængslet ved Nr. Snede, er jeg bekendt med, at der er opsat videoovervågning i fængslets sports-hal, så den kan benyttes af en mindre gruppe indsatte om søndagen uden fysisk opsyn, men under videoovervågning. Fængslet skulle udarbejde nærmere retningslinjer for, hvordan, hvornår og under hvilke omstændigheder dette vil være muligt, så hensynet til orden og sikkerhed tilgodeses bedst muligt samtidig med, at de indsatte får udvidet mulighederne for fritidstilbud.

Jeg beder Københavns Fængsler om at oplyse, om fængslet har overvejet eller vil overveje at opsætte videoovervågning i fællesskabslokalet i kælderens ud, så de indsatte vil have mulighed for at benytte lokalet i videre omfang end nu.

6.2. Fællesarrangementer på gårdtursarealet

Talsmændene efterlyste mulighed for at kunne bruge gårdtursarealet uden for de sædvanlige gårdturstider til fællesarrangementer som f.eks. grillaftener om sommeren. De henviste (også vedrørende dette forhold) til direktoratets regler om fællesskab. De sigtede her til pkt. 23 i direktoratets vejledning til fællesskabsbekendtgørelsen (vejledning nr. 12 af 29. februar 2008, der nu er afløst af vejledning nr. 25 af 29. marts 2012). Det er i dette punkt, der er pkt. 24 i den nugældende vejledning, anført, at der, i det omfang gårdtursarealerne giver mulighed herfor, i sommerhalvåret bør være mulighed for uden for gårdturstiden at anvende disse til boldspil, fællesarrangementer med spisning osv. Talsmændene oplyste, at de endnu ikke i den tid, som de indtil videre havde været i fængslet (henholdsvis 8½ og 6 måneder), havde oplevet, at gårdtursarealet havde været brugt til sådanne arrangementer.

I det opfølgende brev til talsmændene meddelte ombudsmanden, at dette spørgsmål ville blive medtaget i inspektionsrapporten.

Jeg beder om Københavns Fængsleres bemærkninger til dette forhold. Jeg beder herunder om oplysning om, hvorvidt og i bekræftende fald i hvilket omfang, der (tidligere) har været afholdt fællesarrangementer på gårdtursarealet. Jeg er, som det fremgår

ovenfor, bekendt med, at der afvikles sommerhøjskole for de indsatte og lørdagssport, som jeg går ud fra også kan omfatte aktiviteter på gårdtursarealet.

6.3. Mere gårdtur

Talsmændene fremsatte ønske om, at der – især om sommeren og i weekenderne – gives mere gårdtur, enten gårdture af længere varighed eller flere gårdture. De nævnte i den forbindelse, at de indsatte – både på hverdage og i weekenden – kun får den ene times ophold i fri luft, som de indsatte som minimum har krav på. Talsmændene havde aldrig oplevet, at der var givet mere tid.

Ledelsen oplyste hertil, at der ikke er den fornødne tid til længere eller flere gårdture. Det skyldes dels, at gårdtur skal foregå under overvågning, og at der er en grænse for hvor mange indsatte, der må være på gårdtur samtidig, dels vagtskifte og andre gøremål for personalet, f.eks. udlevering af mad.

Så vidt ombudsmanden forstod, ville ledelsen dog godt overveje at fastsætte en regel om f.eks. mere gårdtur om sommeren. Ombudsmanden bad ledelsen om at oplyse, om det var rigtigt forstået, og i så fald om at underrette ham om resultatet af overvejelserne.

I brevet af 23. juli 2012 har Københavns Fængsler oplyst, at det er rigtigt forstået. Københavns Fængsler har samtidig oplyst, at det stadig overvejes, om der kan tilbydes mere gårdtur om sommeren. På tidspunktet for fængslets udtalelse fandtes det ikke muligt på grund af de aktiviteter, der blev afviklet – sommerskole af tre ugers varighed, weekendsport, kirke og fællesskab mv. Københavns Fængsler har i den forbindelse bemærket, at en udvidelse af gårdturstiden som udgangspunkt kun vil kunne ske ved at beskære andre aktiviteter.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Det fremgår af § 29, stk. 3, i varetægtsbekendtgørelsen (nu nr. 339 af 12. april 2012), at en varetægtsarrestant har ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft (medmindre det vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn, eller varetægtsarrestanten er anbragt i sikringscelle). I pkt. 78 i vejledningen til varetægtsbekendtgørelsen (nu vejledning nr. 36 af 12. april 2012) er det anført, at denne bestemmelse er en minimumsbestemmelse, og at det derfor bør tilstræbes, at de indsatte gives mulighed for at tilbringe yderligere tid i fri luft. For afsonere, herunder

afsonere i arresthus, gælder en tilsvarende minimumsregel, jf. straffuldbyrdslovens § 43, stk. 3.

Ombudsmanden bad på denne baggrund ledelsen om (også) at overveje, om det var muligt at give mere gårdtur i weekenden (hvor talsmændene som nævnt i pkt. 6.1 efterlyste flere aktiviteter).

I brevet af 23. juli 2012 har fængslet oplyst, at det af samme årsager som nævnt ovenfor ikke er muligt for tiden at tilbyde ekstra gårdtur i weekenden.

Så vidt jeg forstår, afvikles sommerskole, der er et projektorienteret forløb over en begrænset periode (tre uger) om sommeren, kun på hverdage. Hvis det er rigtigt forstået, og afviklingen af sommerskole imidlertid (sammen med de øvrige forhold) har betydning for mulighederne for ekstra gårdtur i weekendene, beder jeg fængslet om at oplyse, om det vil være muligt at tilbyde mere gårdtur i weekenden, når der ikke afvikles sommerskole.

6.4. Forplejning

6.4.1. Nyt kostkoncept

Københavns Fængsler indførte i august 2011 et nyt kostkoncept. Maden til de indsatte tilberedes i Vestre Fængsel under ledelse af en køkkenchef. På hver etage er der en madvogn, der både er til den kolde og den varme mad. Der sker automatisk skift fra køleskab til varmeskab kl. ca. 15.00, og der er nu – modsat tidligere – en duft af mad på de enkelte etager.

Talsmændene havde forskellige klager vedrørende den varme mad (aftensmaden), der alle blev afsluttet i ombudsmandens opfølgende brev af 29. december 2011 til talsmændene, men ombudsmanden oplyste samtidig heri, at han ville omtale det nye kostkoncept i rapporten om inspektionen, og at han heri ville spørge til erfaringerne med dette koncept, siden det blev indført i august 2011.

I talsmændenes efterfølgende brev af 24. januar 2012 oplyste de igen, at et stort flertal af de indsatte generelt var utilfredse med aftensmaden i fængslet. Denne oplysning blev givet for at understøtte vigtigheden af, at Københavns Fængsler lever op til den dispensation, som fængslet har fået fra kostcirkulæret, jf. herom pkt. 6.4.2.

Ombudsmanden sendte en kopi af talsmændenes brev til Københavns Fængslers ledelse. Kopien blev også sendt som en klage over standarden af aftensmaden.

I Københavns Fængslers brev af 29. februar 2012 til talsmændene har fængslet henholdt sig til en udtalelse fra den ansvarlige for indkøb og køkkenet. Heri er bl.a. anført følgende:

”Vi er overraskede over klagen, idet samme talsmandsgruppe, på møde af 20. januar 2012 udtrykker roser til køkkenet for specifikt den varme mad.

Fængsler har ingen interesse i at tilbyde mad hvor tilfredsheden ikke er i top, og er derfor via talsmandsmøder samt løbende dialog meget opmærksomme på ønsker og forslag til ændringer, som efterkommes når blot de ikke strider mod økonomi og/eller har praktiske barrierer.”

Fængslet har samtidig vedlagt referatet fra det møde med talsmændene den 20. januar 2012, som der henvises til i udtalelsen, og har givet de indsatte klagevejledning.

Jeg har noteret mig det oplyste i fængslets brev af 29. februar 2012 til talsmændene, herunder at fængslet er meget opmærksom på ønsker og forslag fra de indsatte til ændringer i maden, der så vidt muligt imødekommes. Jeg har i den forbindelse noteret mig, at det fremgår af referatet af talsmandsmødet den 20. januar 2012, at køkkenet har imødekommet flere konkrete ønsker fra talsmændene til forplejningen. Jeg foretager mig ikke mere vedrørende forplejningen til de indsatte, men henviser de indsatte til at udnytte klageadgangen til Direktoratet for Kriminalforsorgen, hvis de (fortsat eller fremover) er utilfredse med forhold vedrørende forplejningen.

Da det fremgår af referatet af talsmandsmødet den 20. januar 2012, at talsmændene på dette møde generelt udtrykte tilfredshed med maden, har jeg besluttet ikke at bede Københavns Fængsler om at oplyse nærmere om erfaringerne med det nye kostkoncept som ellers bebudet i det opfølgende brev af 29. december 2011 på samtalen med talsmændene under inspektionen.

6.4.2. Alternativ mad/mad udefra

Talsmændene havde læst rapporten og opfølgingsrapporterne fra ombudsmandens inspektion i 2004 af Vestre Fængsel, og de oplyste, at den ordning om valg af alternativ mad en dag om ugen, der blev etableret efter denne inspektion, var ophørt.

Der er tale om en ordning, hvorefter Københavns Fængsler gav de indsatte adgang til en gang om ugen at vælge blandt mindst to forskellige andre middagsretter end den middagsret, der var fastsat i kostplanen. Der var tale om mad, som fængslet selv la-

vede, og direktoratet havde dermed givet Københavns Fængsler dispensation fra cirkulæret om kostforplejning til indsatte, der ikke er omfattet af selvforplejningsordningen (cirkulære nr. 127 af 13. november 2003), hvorefter sådanne indsatte skal have mulighed for med jævne mellemrum at købe mad udefra.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen, at ordningen havde været sat i bero i forbindelse med indførelsen af det nye kostkoncept i Københavns Fængsler, men at den forventedes at blive genoptaget i januar 2012.

Ombudsmanden bad ledelsen om underretning, når ordningen blev sat i gang igen.

I talsmændenes brev af 24. januar 2012 oplyste de, at ordningen med valg af alternativ mad en dag om ugen var genoptaget den 17. januar 2012. Talsmændene mente imidlertid, at ordningen ikke var i overensstemmelse med det, der var anført i opfølgingsrapporterne om ombudsmandens inspektion i 2004 af Vestre Fængsel. De oplyste, at én af de retter, der blev tilbudt første gang, da ordningen blev genoptaget, indgår i den almindelige kostplan, og at der kun var få retter af den anden slags. Ugen efter var der kun én alternativ ret, hvilket der også altid kun var før ordningen blev sat i bero.

Talsmændene oplyste desuden som nævnt ovenfor, at et stort flertal af de indsatte generelt var utilfredse med aftensmaden i fængslet, og at det derfor er af stor betydning, at Københavns Fængsler lever op til kostcirkulæret/dispensationen. De nævnte i den forbindelse, at de ikke forstod, hvorfor det er så stort et problem at bestille mad udefra. De håbede, at ombudsmanden ville være opmærksom på dette forhold.

Ombudsmanden sendte en kopi af talsmændenes brev til Københavns Fængslers ledelse som en klage over, at ordningen med valg af alternativ mad en dag om ugen ikke skulle være i overensstemmelse med det, der var anført i opfølgingsrapporterne om ombudsmandens inspektion i 2004 af Vestre Fængsel. Kopien blev desuden sendt som en anmodning fra talsmændene om at få en (sær)ordning for de indsatte i Blegdamsvejens Fængsel med mad udefra i stedet for ordningen med valg af alternativ mad en dag om ugen – der som nævnt omfatter alle indsatte i Københavns Fængsler, herunder de indsatte i Blegdamsvejens Fængsel.

Ombudsmanden bad ledelsen om at underrette ham om svaret til talsmændene.

Med hensyn til ordningen med valg af alternativ mad en gang om ugen har Københavns Fængsler i brevet af 29. februar 2012 gengivet de forudsætninger, som dispen-

sationen til denne ordning blev givet under, og henholdt sig til en udtalelse fra den ansvarlige for indkøb og køkkenet.

De nævnte forudsætninger er, som angivet af Københavns Fængsler, gengivet i opfølgingsrapport nr. 5 (af 8. maj 2007) om inspektionen i 2004 af Vestre Fængsel. Herom er anført følgende i denne rapport:

”Forløbet af forsøgsordningen er d.d. drøftet med repræsentanter for Københavns Fængsler og direktoratet har besluttet, at ordningen gøres permanent under følgende forudsætninger:

- Begrebet grillmad udvides til at omfatte retter af fastfoodagtig karakter, hvilket giver mulighed for at imødekomme dels muligheden for traditionel grillmad, dels at give mulighed for servering af mere tidssvarende retter, der opfylder et stigende antal indsatte ønske om sund (grøn) kost.
- På den ugedag, hvor der er mulighed for menutilvalg, skal der være to eller flere retter af fastfoodagtig karakter at vælge imellem.
- Dialogen med de indsatte talsmænd om kostforplejningen formaliseres og at Københavns Fængsler som opfølgning herpå løbende tilpasser udvalget af retter.
- Københavns Fængsler indgår i et projektarbejde med direktoratet og kriminalforsorgens øvrige produktionskøkkener, hvor de nuværende kostplaner revurderes med henblik på at sikre at forplejningens ernæringsmæssige værdi fastholdes samtidig med at den gøres mere tidssvarende og efterspørgelsesstyret.”

Ombudsmanden noterede sig det oplyste i opfølgingsrapporten.

I den udtalelse fra den ansvarlige for indkøb og køkkenet, som Københavns Fængsler har henholdt sig til, er anført følgende:

”Ordnningen med mulighed for en gang ugentligt at tilvælge mad af fastfoodagtig karakter tager udgangspunkt i cirkulære nr. 127 af 13. november 2003, cirkulære om forplejning af indsatte som ikke er omfattet af selvforplejningsordningen i fængsler og arresthusene, § 6. For at imødekomme cirkulæret, blev der som følge af ombudsmandens inspektion i 2004, iværksat en forsøgsordning med leve-

ring af fastfood fra fængslet eget køkken. Forsøgsordningen er bl.a. gennemført ud fra, at tilrettelæggelsen og organisering af mad ude fra, grundet fængslets størrelse vil være meget ressourcekrævende og være vanskeliggjort af de nye krav til sikkerhedsprocedurer i forbindelse med indsmugling mv. Forannævnte krav til sikkerhed er i øvrigt efterfølgende yderligere skærpede, bl.a. grundet sektonering, banderelationer osv.

Jf. skrivelse fra direktoratet af 29. marts 2007 er denne forsøgsordning, gjort permanent pr. 1. maj 2007, og det kan anføres, at der fortsat ikke, fra den indsatte, er egenbetaling.

Forudsætningen for ordningen er, at der på ugedagen hvor der er mulighed for tilvalg, skal være to (eller flere) retter af fastfood agtig karakter at vælge imellem. Begrebet grillmad er jf. permanentgørelse af ordningen udvidet, således at retterne nu skal have fastfoodagtig karakter, hvilket bl.a. giver mulighed for at imødekomme ønsket om mere tidssvarende retter, samt et antal indsattes ønske om mere sund (grøn) kost.

På talsmandsmøde af 20. januar 2012 udtrykker talsmændene tilfredshed med, at fastfood fortolkes, således at der tilbydes mere sunde retter, og ikke de mere traditionelle burgere og fritter. Københavns Fængsler tilbyder hver tirsdag de indsatte valg imellem to retter, hvoraf den ene er varianter af pastasalat. Pastasalaten er naturligvis varierende og med forskelligt indhold.

Den anden ret er mere traditionel fastfood, som f. eks. lasagnette med salat, dressing og flutes, to stk. pitabrød med kebab, salat og dressing, forårsruller med sur/sød sauce, ris og wokgrønt eller kyllingeburger med salat, chillidressing og båndkartofler.

Ordningen synes således fuldt opfyldt, idet der én fast dag hver uge, er mulighed for valg imellem to retter af fastfood agtig karakter.

Om en særordning for Blegdamsvejens Fængsel har Københavns Fængsler anført følgende:

”De bemærkninger som er anført i opfølgingsrapport nr. 5 om inspektionen af Vestre Fængsel i 2004 gør sig ikke alene gældende for Vestre Fængsel, men for hele Københavns Fængsler. På denne baggrund, og idet det som nævnt er Københavns Fængsler opfattelse at den aktuelle ordning med valg af alternativ

mad en gang om ugen lever op til den givne dispensation, kan Københavns Fængsler ikke imødekomme et ønske om en særordning for Blegdamsvejens Fængsel”

Under ombudsmandens senere inspektion den 24. april 2012 af Københavns Fængsler, afdeling Vest, 3. og 4. etage i Vestre Fængsel, klagede de indsatte dette sted også over ordningen om valg af alternativ mad en dag om ugen. De oplyste, at der en plan for fire uger ad gangen, hvorefter de samme retter kommer igen. Den ene af retterne er altid en pastasalat. Ledelsen henviste i den forbindelse til de oplysninger, som ombudsmanden havde modtaget i forbindelse med inspektionen af Blegdamsvejens Fængsel.

I ombudsmandens opfølgende brev af 14. maj 2012 til talsmanden dette sted nævnte ombudsmanden, at han ville inddrage det, som talsmanden havde anført om ensformigheden af retterne i ordningen i sine overvejelser i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten om inspektionen af Blegdamsvejens Fængsel.

Jeg må lægge til grund, at Københavns Fængsler (nu) opfylder forudsætningen om, at der skal være mindst to alternative retter at vælge mellem. Jeg lægger også til grund, at forudsætningen om dialog med talsmændene om kostforplejningen og løbende tilpasning af udvalget af retter også overholdes, og jeg henviser derfor de indsatte til denne dialog, hvis der fortsat er forhold, som de er utilfredse med. Jeg foretager mig i øvrigt ikke mere vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt Københavns Fængsler lever op til forudsætningerne for dispensationen til ordningen med alternative retter en dag om ugen, og vedrørende klagen fra talsmanden i for afdeling Vest, 3. og 4. etage, i Vestre Fængsel om ensformighed i udbuddet af retter i ordningen.

Jeg er opmærksom på at (nogle af) de indsatte i Blegdamsvejens Fængsel ifølge talsmændene hellere vil have en ordning som i de andre arresthuse med mulighed for at bestille mad udefra end ordningen med alternativ mad. Hvis de indsatte ønsker at klage over, at Københavns Fængsler ikke vil imødekomme ønsket om, at der nu etableres en særordning for de indsatte i Blegdamsvejens Fængsel med hensyn til køb af mad udefra – dvs. en ordning, hvorefter dispensationen ikke omfatter Blegdamsvejens Fængsel – må jeg, som anført i brevet af 30. januar 2012 til talsmændene, henvise dem til først at udnytte klageadgangen til direktoratet.

6.5. Flytning til 1. etage

Talsmændene oplyste, at det er de enkelte fængselsbetjente, der beslutter, hvem der skal flytte til 1. etage, når der bliver en ledig plads dér. Beslutningen træffes af de betjente, der er på vagt på det tidspunkt, hvor der bliver plads på denne etage. Talsmændene oplyste, at betjentene kan bruge denne kompetence som et magtmiddel, så indsatte, som de pågældende betjente ikke kan lide, vælges fra, selv om de opfylder kriterierne for flytning og for så vidt står for tur. Talsmændene oplyste i den forbindelse, at der ikke er en venteliste.

Ledelsen bekræftede, at der ikke er en venteliste, og at det er det personale, der er på vagt, der beslutter, hvem der skal flyttes i konkrete tilfælde. Ledelsen oplyste, at det er personalet, der har det bedste kendskab til de indsatte, og at det ikke altid er den, der i princippet står for tur til at blive flyttet, der også bliver flyttet. Andre hensyn end anciennitet kan spille ind.

Ledelsen oplyste også, at der er en stor udskiftning blandt de indsatte, og at de enkelte indsattes forhold drøftes på etagemøder en gang om ugen.

Under inspektionen rejste ombudsmanden spørgsmål om at indføre en procedure, der sikrer, at beslutninger om flytning ikke kan blive (eller opleves som) tilfældige og usaglige.

Det blev i den forbindelse nævnt, at fængslet eventuelt kunne lave en intern venteliste, der kunne tages med på personalemøder. Da andre hensyn end anciennitet spiller ind, kunne der kun blive tale om en intern venteliste, som de indsatte ikke kunne få adgang til.

Ledelsen oplyste, at ledelsen ville medtage dette spørgsmål på et personalemøde.

Ombudsmanden bad ledelsen om at underrette ham om resultatet af drøftelserne på dette møde og ledelsens beslutning på baggrund heraf.

I brevet af 23. juli 2012 har Københavns Fængsler oplyst, at spørgsmålet om at oprette en venteliste til 1. etage har været drøftet på dagligdagsgruppemøder i Blegdamsvejens Fængsel. Alle personalegrupper var imidlertid enige om, at en intern venteliste vil være uhensigtsmæssig.

Københavns Fængsler har i den forbindelse oplyst, at eventuelle ledige pladser tildeles efter en vurdering af, hvilke indsatte der på det pågældende tidspunkt aktuelt har

størst behov for at blive flyttet til mere åbne forhold. Denne vurdering baseres på oplysninger, der indhentes på tværs af de forskellige personalegrupper.

Københavns Fængsler har konkluderet, at der på denne baggrund ikke er grundlag for at oprette en intern venteliste.

Som det blev tilkendegivet under inspektionen, bør beslutninger om flytning ikke kunne blive (eller opleves som) tilfældige og usaglige. Jeg har noteret mig, at vurderingen af, hvem der i et konkret tilfælde skal tilbydes en ledig plads på 1. etage, baseres på oplysninger fra alle personalegrupper.

6.6. Telefonering

6.6.1. Telefonordningen

Talsmændene oplyste, at de indsatte har mulighed for at låne en telefon med ind i cellen i tidsrummet mellem kl. 18.00 og 20.00. Der er to telefoner til rådighed på hver etage, og de indsatte skriver sig på en liste, når de ønsker at telefonere. Der er ingen tidsmæssige begrænsninger for de enkelte samtaler.

Talsmændene oplyste, at nogle indsatte får lov til at have telefonen i meget lang tid (måske fordi personalet ikke gider at hente telefonen igen), så andre på listen ikke når at ringe den pågældende dag. De oplyste, at det også sker, at nogle indsatte kan få lov til at ringe flere gange, mens andre ikke får lov til det. De indsatte behandles således ikke ens, og de nævnte, at fængselsbetjentene kan administrere denne ordning på en sådan måde, at indsatte, som de pågældende betjente ikke kan lide, ikke får samme adgang til at telefonere som andre indsatte.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen, at der føres lister over, hvornår de enkelte indsatte har ringet. Ud fra antallet af indsatte, der ønsker at ringe, og hvornår de pågældende sidst har ringet, vurderer personalet, om og i givet fald hvor længe de indsatte kan telefonere. Hvis der er mange på listen, kan det ske, at nogle må vente til næste dag. Ledelsen bemærkede, at det dog generelt ikke er et problem, idet der er mange indsatte i fængslet, der ikke benytter telefonen, enten fordi de har besøgs- og brevkontrol, eller fordi der er tale om udlændinge, der ikke ønsker at bruge telefonen.

Ledelsen ville ikke afvise, at det kan forekomme, at nogle indsatte har telefonen i (for) lang tid ad gangen, f.eks. hvis personalet er optaget af andre gøremål.

Ombudsmanden nævnte, at telefonordningen ville indgå i rapporten om inspektionen. Til brug for udarbejdelsen af rapporten bad han ledelsen om at oplyse, om det, som talsmændene havde anført, havde givet anledning til overvejelser om ændring af ordningen, f.eks. fastsættelse af en begrænsning for, hvor længe de indsatte kan have telefonen ad gangen. Ombudsmanden bemærkede for en ordens skyld, at en sådan regel vil kunne fraviges i konkrete tilfælde, hvis der foreligger særlige omstændigheder.

I brevet af 23. juli 2012 har Københavns Fængsler oplyst, at fængslet ikke finder anledning til at ændre telefonordningen, herunder ved at indsætte en tidsbegrænsning for, hvor længe ad gangen de indsatte kan have telefonen. Københavns Fængsler har i den forbindelse oplyst, at andelen af udenlandske indsatte i Blegdamsvejens Fængsel er forholdsvis stor, og at det vurderes, at de skal have den tid, som det nu tager at komme igennem til familien. Det er den lokale områdeleders opfattelse, at en generel begrænsning vil give flere konflikter i dagligdagen. Hvis der er enkelte indsatte, der ikke kan finde en balance i deres brug af telefon, findes det mere hensigtsmæssigt i første omgang at håndtere sådanne situationer individuelt.

Lederne af kriminalforsorgens institutioner "kan" fastsætte nærmere regler om den praktiske gennemførelse af de indsattes ret til at føre telefonsamtaler, herunder om begrænsninger med hensyn til hyppighed og varighed af de indsattes telefonsamtaler under hensyn til de personaleressourcer, der medgår til at påhøre eller aflytte samtalerne, jf. § 76 i varetægtsbekendtgørelsen (nr. 339 af 12. april 2012) og § 5 i telefonbekendtgørelsen (nr. 290 af 26. marts 2012).

At fængslet ikke har ønsket at fastsætte regler om begrænsning af den tid, som de indsatte kan benytte telefonen, giver mig ikke anledning til bemærkninger. Men også på dette punkt bør det sikres, at ordningen ikke administreres tilfældigt eller usagligt. Jeg går ud fra, at personalet er opmærksom herpå, og at det ved de lister, som fængslet efter det tidligere oplyste fører, kan dokumenteres, hvornår og hvor længe de indsatte har haft adgang til telefonen. På denne baggrund foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold, men henviser indsatte til at klage i konkrete tilfælde, hvis de f.eks. mener, at der sker usaglig forskelsbehandling.

6.6.2. Telefonisk kontakt med advokater

Talsmændene oplyste, at det er et problem for de indsattes advokater at komme i telefonisk kontakt med de indsatte. Det medfører, at advokaterne er nødt til at komme ud til de indsatte i stedet for, hvilket er meget dyrere for de indsatte. Talsmændene oply-

ste, at begge deres advokater havde forsøgt at kontakte dem telefonisk, uden at det var lykkedes at skabe telefonisk kontakt.

Talsmændene tilkendegav, som deres opfattelse, at personalet i de fleste tilfælde ikke giver de indsatte besked om, at de skal ringe til deres advokat, når advokaten har ringet for at få fat i dem. Når det er politiet der ringer, er der ingen problemer med videreformidlingen.

Ledelsen oplyste hertil, at advokaterne ofte ringer på et uheldigt tidspunkt, hvor personalet er optaget af andre gøremål, og at advokaterne så ofte ikke er til at få fat i, når fængslet ringer tilbage til dem. Ledelsen mente, at personalet normalt husker at give besked videre til de indsatte, og ledelsen nævnte i den forbindelse, at det også er i fængslets egen interesse, at det sker.

Ledelsen oplyste desuden, at ledelsen ikke har modtaget klager fra advokater vedrørende dette forhold. Ledelsen havde selv taget spørgsmålet op og havde bl.a. på fængslets intranet for personalet lavet en liste med telefonnumre på advokaterne.

Ombudsmanden bad ledelsen om at oplyse, om det var muligt at indføre en procedure, der sikrer, at indsatte får besked, når deres advokat har ringet, så de kan ringe tilbage og om muligt undgå besøg af advokaten om forhold, der (måske) kunne være klaret telefonisk. Ombudsmanden nævnte, at han, når han havde modtaget svar fra ledelsen, ville tage stilling til, om forholdet skulle medtages i rapporten om inspektionen.

I brevet af 23. juli 2012 har Københavns Fængsler oplyst, at der er udarbejdet en fast procedure vedrørende modtagelse af telefoniske beskeder fra advokater (forsvarere). Det er omstillingen på Blegdamsvejens Fængsel, der modtager opkald fra advokater eller dennes kontor. Hvis advokaten ønsker at tale med sin klient, formidler omstillingen kontakt til afdelingen, der sørger for, at den indsatte ringer til advokaten. Hvis den indsatte ikke er til at træffe, fordi han er på gårdtur eller i øvrigt er fraværende fra afdelingen, lægges der besked til afdelingen om, at den indsattes advokat har ringet, ligesom en eventuel besked fra advokaten videregives.

Jeg har noteret mig det oplyste om den nævnte procedure. Hvis den indsatte er til stede på afdelingen, når afdelingen modtager besked om, at den indsattes advokat (forsvarer) ønsker at tale med den indsatte, går jeg ud fra, at afdelingen gør den indsatte bekendt med advokatens henvendelse med det samme, medmindre det af særlige grunde ikke er muligt. Idet jeg går ud fra, at personalet på afdelingerne er op-

mærksomme på også at give indsatte, der er fraværende fra afdelingen, når afdelingen modtager besked om opkald fra de pågældendes advokater, besked hurtigst muligt, foretager jeg mig ikke videre vedrørende dette forhold. Hvis ledelsen fremover modtager flere klager over, at indsatte ikke er orienteret om opkald fra deres advokater, går jeg dog ud fra, at ledelsen vil overveje proceduren igen.

7. Andre forhold (begrænsede besøgsmuligheder)

Ombudsmanden modtog i november 2011 et brev fra en advokat om begrænsede besøgsmuligheder til indsatte i Blegdamsvejens Fængsel. Brevet var vedlagt en kopi af et brev af samme dag til fængselsinspektøren for Københavns Fængsler og Politidirektøren for Københavns Politi, hvoraf det også fremgik, at advokaten var bekendt med, at ombudsmanden skulle foretage inspektion af Blegdamsvejens Fængsel. I brevet skrev advokaten bl.a., at et flertal af de indsatte i Blegdamsvejens Fængsel, der er underlagt brev- og besøgskontrol, ikke får de besøg, som de har krav på. Ifølge advokaten skyldtes det, at politiet kun stiller én medarbejder til rådighed for besøg. Advokaten foreslog, at Københavns Politi afsatte en medarbejder mere til afvikling af besøg, eller at besøg kunne begynde tidligere – eller en kombination heraf.

I brev af 25. november 2011 skrev ombudsmanden til advokaten, at han forstod brevet som sendt til orientering. Ombudsmanden foretog sig derfor ikke videre i anledning af henvendelsen, men nævnte, at han ville være opmærksom på forholdet ved inspektionen den 15. december 2011 af Blegdamsvejens Fængsel.

Under inspektionen blev det oplyst, at sagen verserede hos politidirektøren (da afvikling af besøg til indsatte med brev- og besøgskontrol afhænger af politiets ressourcer). Det blev desuden oplyst, at fængslet gerne ville have mulighed for at afvikle flere besøg, og at der skulle være et møde herom.

Ifølge den fælles husorden for Københavns Fængsler er der normalt mulighed for besøg for indsatte med besøgskontrol mandag til torsdag i tidsrummet kl. 9.00 – 14.00.

Da inspektionen omfattede forholdene på Blegdamsvejens Fængsel, foretager jeg mig ikke videre vedrørende spørgsmålet om politiets afsættelse af ressourcer til overvågning af besøg til indsatte med besøgs- og brevkontrol, men idet jeg går ud fra, at Københavns Fængsler er underrettet om politidirektørens svar i anledning af advokatens henvendelse, beder jeg Københavns Fængsler om at orientere mig herom ved kopi af dette svar.

Opfølgning

Jeg beder om at Københavns Fængsler sender de oplysninger mv., som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen, som jeg også beder om en udtalelse.

Underretning

Denne rapport sendes til Københavns Fængsler, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i Blegdamsvejens Fængsel.

København, den 29-10-2012

Jørgen Steen Sørensen